

Sygn. akt I ACa 171/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Elżbieta Karpeta
Sędziowie :	SA Tomasz Ślęzak SO del. Tomasz Ślęzak

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2020 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa T. F. i A. F.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B. i (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt II Cgg 9/19

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od powodów na rzecz pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w (...) 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;
- 3) oddala wniosek pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

--	--	--

SSA Tomasz Ślęzak SSA Elżbieta Karpeta SSO Tomasz Tatarczyk

Sygn. akt I ACa 171/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz powodów A. F. i T. F. 587 392,40 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 stycznia 2018 r., umorzył postępowanie w stosunku do tej pozwanej w części obejmującej żądanie zapłaty kwoty 609 863,09 zł z odsetkami, w

całości umorzył postępowanie w stosunku do pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K., oddalił powództwo w pozostałym zakresie, obciążył pozwaną Spółkę (...) Spółkę Akcyjną w B. kosztami sądowymi w 48 % pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu, zniósł wzajemnie między powodami, a pozwaną Spółką (...) Spółką Akcyjną w B. koszty zastępstwa prawnego. Zasądzona na rzecz powodów kwota 587 392,40 zł stanowi odszkodowanie za szkodę powstałą na ich nieruchomości w związku z ruchem zakładu górniczego, obejmuje koszty rektyfikacji budynku mieszkalnego wraz z kosztami zagospodarowania terenu przy prostowaniu budynku i kosztami remontowymi po rektyfikacji. Jako podstawę prawną zasądzenia tego odszkodowania wskazał Sąd Okręgowy art. 435 § 1 k.c. w związku z art. 144 ust. 1 i art. 145 ustawy z 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. O odsetkach orzekł Sąd w oparciu o art. 481 k.c. i art. 363 § 2 k.c. zasadzając je od dnia następującego po dniu wydania (złożenia) opinii przez biegłą R. Ż., w której wyliczyła ona wysokość odszkodowania. Stwierdził Sąd, że wprowadzie pozwana już wcześniej wiedziała o roszczeniach powodów lecz odszkodowanie zostało wyliczone przez biegłą według stawek z daty wykonania opinii (art. 363 § 2 k.c.), stąd nie sposób było przyjąć, że już wcześniej pozwana pozostawała w opóźnieniu w zakresie zapłaty tak wyliczonej kwoty, nie wiadomym jest bowiem, czy odszkodowanie wyliczone według stawek z okresu poprzedniego, np. z daty zgłoszenia szkody, tudzież wytoczenia powództwa, byłoby takie samo, a z pewnością byłoby niższe ze względu na wzrost stawek rynkowych w zakresie kosztów robociznogodziny i materiałów budowlanych. Umorzenie postępowania nastąpiło wskutek częściowego w stosunku do pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. i w całości w stosunku do pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. cofnięcia pozwu i zrzeczenia się przez powodów roszczenia. Oddaleniu uległo powództwo w zakresie żądania zapłaty wyższego odszkodowania i odsetek za okres poprzedzający złożenie opinii. Stosownie do wyniku sprawy rozstrzygnął Sąd o kosztach procesu.

Apelacją zaskarżyli ten wyrok powodowie w części oddalającej w stosunku do pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. powództwo o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 587 392,40 zł za okres od dnia 16 lutego 2015 r. do 5 stycznia 2018 r.; zarzucili skarżący naruszenie art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 363 § 2 k.c. poprzez zasądzenie odsetek za opóźnienie od dnia wydania opinii przez biegłą, podczas gdy odsetki powinny być zasądzone od dnia wymagalności, naruszenie art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c. poprzez oddalenie powództwa o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 587 392,40 zł, naliczonych od dnia 16 lutego 2015 r. do 5 stycznia 2018 r., podczas gdy poprzednik prawny pozwanej, a następnie pozwana, pozostawali w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia od dnia 16 lutego 2015 r.; domagali się skarżący zmiany wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na ich rzecz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna w K. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Nie podważają skarżący ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego. Przyjął je Sąd drugiej instancji za własne.

Odpowiedzialność za szkody górnicze ma charakter odpowiedzialności deliktowej.

Regułą jest, że zobowiązania powstające z czynów niedozwolonych są zobowiązaniami bezterminowymi i stają się wymagalne po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.) i od tej chwili poszkodowany może żądać odsetek za opóźnienie stosownie do art. 481 § 1 k.c.

Wbrew zarzutom apelacji, nie naruszył Sąd Okręgowy tych przepisów odmawiając zasądzenia odsetek za okres poprzedzający wydanie przez biegłą opinii stanowiącej podstawę ustalenia właściwego sposobu naprawienia szkody i wysokości odszkodowania pieniężnego.

Postąpił ten Sąd zgodnie z unormowaniem art. 363 § 2 k.c. ustalając wysokość odszkodowania należnego powodom według cen z daty ustalenia odszkodowania.

Stanowisko, że odsetki od kwoty odszkodowania będącego świadczeniem pieniężnym nie przysługują za okres poprzedzający datę wydania wyroku, w którym to odszkodowanie zostało zasądzone, jest przyjmowane w orzecznictwie (por. np. wyrok SN z 14.10.2015 r. V CSK 708/14, wyrok SN z 11.02.2010 r. I CSK 262/09, postanowienie SN z 5.12.2018 r. V CSK 252/18), w szczególności jako wyjątek od powołanej wyżej reguły wymagalności zobowiązania z tytułu czynu niedozwolonego po wezwaniu dłużnika do wykonania i wyklucza stosowanie równolegle dwóch mechanizmów waloryzacyjnych. Do tego stanowiska nawiązał Sąd Okręgowy wyłączając przyjęcie, że z zapłatą odszkodowania ustalonego według cen aktualnych w chwili opiniowania pozwana pozostawała w opóźnieniu od daty zgłoszenia jej szkody, skoro ceny usług i materiałów budowlanych w międzyczasie zapewne wzrosły. W istocie orzekł ten Sąd korzystniej dla powodów, niż z tego stanowiska mogłoby wynikać, bo wszak odsetki zasądził od daty złożenia przez biegłą opinii, a nie dopiero od dnia wydania wyroku, w którym w oparciu o tę opinię odszkodowanie należne im określił.

Stwierdzenie, że ze spełnieniem świadczenia, które zasądzone zostało zaskarżonym wyrokiem, pozwana opóźniła się od chwili upływu trzydziestu dni od dnia doręczenia jej wezwania jest jednakże w realiach sprawy wykluczone niezależnie od tego, jak kształtowały się stanowiące podstawę ustalenia odszkodowania ceny w czasie wezwania poprzednika prawnego pozwanej do wykonania zobowiązania i w dacie wyrokowania.

Zasądzona zaskarżonym wyrokiem kwota odszkodowania obejmuje koszty rektyfikacji budynku mieszkalnego powodów, koszty zagospodarowania terenu przy prostowaniu budynku i koszty remontu po rektyfikacji, czyli koszty przywrócenia stanu poprzedniego rzeczy.

Pismem z 14 stycznia 2015 r. powodowie wezwali poprzednika prawnego pozwanej do zapłaty odszkodowania równoważącego wartość techniczną budynku, a tylko na wypadek zawarcia ugody uwzględniającej inne roszczenia (z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości i utrudnień w jej użytkowaniu oraz kosztów położenia nowej kostki brukowej i wymiany ogrodzenia) do zapłaty odszkodowania obejmującego koszty naprawy budynku. Wytaczając następnie powództwo zażądali zapłaty odszkodowania odpowiadającego wartości technicznej budynku mieszkalnego, kosztom położenia nowej kostki brukowej i wymiany ogrodzenia oraz rekompensaty za zmniejszenie wartości nieruchomości i utrudnień w jej użytkowaniu.

Postawione na pierwszym miejscu bezwarunkowo żądanie w wezwaniu z 14 stycznia 2015 r. i żądanie powództwa dotyczyło zatem nie przywrócenia stanu poprzedniego budynku - wykonania zobowiązania w istocie niepieniężnego aczkolwiek ze świadczeniem pieniężnym lecz zapłaty odszkodowania obejmującego wartość techniczną budynku przy założeniu, że jego naprawa przez pionowanie jest nieopłacalna bądź niecelowa.

Żądanie to zostało zweryfikowane w toku postępowania negatywnie dla powodów, ustalenia dokonane w oparciu o opinię biegłej pozwoliły na stwierdzenie, że naprawa szkody nastąpić ma przez przywrócenie stanu poprzedniego rzeczy (zapłatę odszkodowania równoważącą koszty restytucji naturalnej), a nie przez zapłatę żądanej w wezwaniu sumy pieniężnej odpowiadającej wartości technicznej obiektu.

Nie popadła przeto pozwana wcześniej, niż przyjął Sąd Okręgowy, w opóźnienie ze spełnieniem świadczenia polegającego na przywróceniu stanu poprzedniego rzeczy - z zapłatą odszkodowania odpowiadającego kosztom restytucji naturalnej. Koszty te ustalone zostały według cen z daty wyrokowania. Wbrew twierdzeniu skarżących, nie stały się one wymagalne w okresie poprzedzającym złożenie opinii stanowiącej podstawę ich określenia i zasądzenia w wyroku.

Z przytoczonych względów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając powodów, jako stronę przegrywającą, obowiązkiem zwrotu pozwanej Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B., na jej żądanie, kosztów zastępstwa prawnego w tym postępowaniu.

Zawarte w wyroku Sądu Okręgowego postanowienie o umorzeniu w całości postępowania w stosunku do pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. uprawomocniło się, apelacja powodów skierowana została wyłącznie przeciwko częściowemu oddaleniu w stosunku do pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. powództwa o zapłatę odsetek. Kosztów zastępstwa prawnego pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. w postępowaniu apelacyjnym nie można było w tej sytuacji uznać za celowe w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c., co prowadzić musiało do oddalenia jej wniosku o ich zasądzenie.

SSA Tomasz Ślęzak SSA Elżbieta Karpeta SSO Tomasz Tatarczyk